

به نام خدا

شهرداری منطقه ۷
معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

بررسی نظرات شهروندان منطقه ۷ در خصوص نقش شورایاری ها در تقویت هویت محله ای

تدوین: اسماعیل جهانی دولت آباد

سال ۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور	بررسی نظرات شهروندان منطقه ۷ در خصوص نقش شورایی‌ها در تقویت هویت محله‌ای/ تدوین اسماعیل جهانی دولت آباد؛ [برای] معاونت امور اجتماعی و فرهنگی اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی، شهرداری منطقه ۷ معاونت امور اجتماعی و فرهنگی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۱۷ ص:، جدول، نمودار.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۹۹۹-۷۵-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۱۷.
موضوع	شهروندان ایرانی -- تهران -- نظرسنجی
موضوع	شورایی محلات -- ایران -- تهران -- ارزشیابی -- نمونه پژوهی.
شناسه افزوده	شهرداری تهران، منطقه هفت. اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
شناسه افزوده	شهرداری تهران، منطقه هفت. معاونت امور اجتماعی و فرهنگی.
رده‌بندی کنگره	۱۳۸۹ ج ۹ الف HT۱۴۷/
رده‌بندی دیویی	۳۳۱/۳۰۷۶۰۹۵۵۱۲۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	۲۲۴۵۸۴۳

انتشارات جامعه‌شناسان

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

نوع گزارش: نظرسنجی
موضوع: بررسی نظرات شهروندان منطقه ۷ در خصوص نقش شورایی‌ها در تقویت هویت محله‌ای
معاون امور اجتماعی و فرهنگی: دکتر سیدمحمدادی ایازی
مدیر کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی: سیدرضا مصطفوی
معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۷: محسن پیرهادی
مدیر مطالعات اجتماعی و فرهنگی منطقه ۷: سمین غیاث آبادی
مجری طرح: اسماعیل جهانی دولت آباد
ناظر: احمد غیاثوند
مدیریت پروژه: اندیشه سرای شهر
صفحه‌آرا: میلاد تاجیک‌نوروزی
سال انتشار: ۱۳۹۰
تاریخ شروع: ۱۳۸۹/۰۴/۱۵
تاریخ پایان: ۱۳۸۹/۰۵/۳۰
ناشر: اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

آدرس انتشارات جامعه‌شناسان: انقلاب - روبروی درب اصلی دانشگاه تهران - پاساژ فروزنده - طبقه همکف - پ ۳۳۳
تلفن: ۶۶۰۰۰۵۱

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

آدرس اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران: تقاطع بزرگراه شهید گمنام و کریمستان - ساختمان معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران - طبقه دوم

دورنگار: ۸۲۱۰۶۲۰۸

تلفن: ۸۲۱۰۶۲۲۵-۲۱۷

پیشگفتار

«شهر تعاملی» بر پایش دیدگاه‌ها و انتظارات شهروندان و مدیران شهری استوار است. در «شهر تعاملی»، رابطه‌ی مردم و مدیران شهری رابطه‌ای دوسویه است. شهروندان خوب و قانونمدار، مدیرانی شایسته و لایق نیاز دارند تا زندگی شهری را برای آن‌ها دلپذیرتر نمایند. در این فضا، آن‌ها تنها برای شنیدن نیستند، چنانکه مدیران، تنها برای «گفتن».

«گفت و شنود» از ویژگی‌های «جامعه‌ی توسعه یافته» است و پیمایش و پایش نظرات شهروندان، شیوه‌ای نظام‌مند برای شنیدن حرف‌های آن‌هاست. مدیریتی که به دیدگاه‌های شهروندان توجه و اعتماد نداشته باشد، در واقع خود را در برابر شهروندان «مسئول» نمی‌شناسد.

ارزیابی نظرات شهروندان:

الف. به مدیریت شهری کمک می‌کند تا به طور مستمر و سیستمی عملکرد خود را از دیدگاه «شهروندان» ارزیابی کند نه فقط از دیدگاه «مدیران».

ب. روشی مناسب است برای اثبات کارآمدی یا ناکارآمدی برنامه‌ها، فعالیت‌ها و مجموعه‌ی سازمانی مدیریت به تفکیک بخش‌ها و انجام اصلاحات لازم برای بهبود کیفیت با هزینه‌ی کمتر و کارآمدی بیشتر.

پ. امکان اعمال تنبیه و اعطای پاداش را مبتنی بر ارزیابی عملکرد عینی و واقعی فراهم می‌آورد.

ت. با بررسی نظرات شهروندان درباره‌ی یک فعالیت واحد در زمان‌های مختلف (مطالعات طولی) شاخصی برای ارزیابی بهبود یا پسرفت کیفیت ارائه‌ی خدمات به شهروندان در اختیار خواهند بود.

ث. پاسخ مناسب به انتظارات شهروندان، حجم نارضایتی عمومی و زمینه‌های قانون‌گریزی را کاهش می‌دهد. مدیریت شهری، هزینه‌های گزافی را بابت قانون‌گریزی شهروندان پرداخت می‌کند.

ج. با کسب دیدگاه‌های شهروندان، پیش از اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، می‌توان آسیب‌های اجرای آن را به حداقل رساند و یا از بسترهای فرهنگ برای حذف موانع ناخواسته بهره جست.

چ. دریافت نظرات شهروندان و تکیه بر خردجمعی، زمینه را برای مشارکت مدنی آنان در فرآیندهای اجتماعی هموار و هزینه‌های اداره شهر را کاهش می‌دهد.

عنوان این نظرسنجی «بررسی نظرات شهروندان تهرانی در خصوص نقش شورایی‌ها در تقویت هویت محله‌ای» بوده که در سال ۱۳۸۸ انجام شده است. امید است نتایج این مطالعه بتواند سهمی هر چند ناچیز در جهت ارائه پاسخ مناسب به مدیران داشته باشد. بدون تردید کاربرست یافته‌ها و نتایج نظرسنجی توسط شهرداران و معاونین، علاوه بر بهبود شرایط، باعث افزایش اعتماد شهروندان به این گونه برنامه‌ها خواهد شد.

برخود لازم می‌دانیم از کلیه همکاران طرح، مجری جناب آقای اسماعیل جهانی دولت‌آباد، ناظر جناب آقای احمد غیاثوند، پرسشگران، متصدیان ورود داده‌ها و افرادی که به نحوی در این طرح با ما همکاری مستقیم و غیرمستقیم داشته‌اند صمیمانه تقدیر و تشکر شود.

محسن پیرهادی

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۷

سیدرضا مصطفوی

مدیر کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

چکیده

تحقیق حاضر که با همکاری دفتر مطالعات و معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۷ تهران به انجام رسیده است، به طور خاص به بررسی هویت محله‌ای شهروندان منطقه هفت، نقش شورایی‌ها در تقویت این هویت و نیز انتظارات شهروندان از شورایی‌ها پرداخته است. در این بررسی از روش پیمایش استفاده شده است. جامعه آماری آن کلیه ساکنین منطقه ۷ در شهر تهران هستند که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای در نهایت ۵۰۰ نفر از آنان به عنوان پاسخگویان نهایی انتخاب شدند.

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که احساس تعلق به محله یا به عبارتی هویت محله‌ای در زندگی مدرن امروزی گرچه کاملاً از بین نرفته است، اما این احساس تعلق و حساسیت به محله چندان پررنگ و قابل اتکا به نظر نمی‌رسد. همچنین طبق یافته‌های این تحقیق، در این منطقه تعامل سازنده‌ای بین شهروندان و اعضای شورایی‌ها برقرار نمی‌باشد و تعداد قابل توجهی از شهروندان تا کنون هیچ گونه دیدار و ملاقاتی با اعضای شورایی‌ها نداشته و آنها را نمی‌شناسند. نتایج نشان می‌دهد که شهروندان منطقه هفت گرچه نقش شورایی‌ها را در تقویت هویت محله‌ای چندان مؤثر نمی‌دانند، اما انتظارات زیادی از شوراییاران دارند و این امر نشان می‌دهد که شورایی‌ها آنچنان که باید و شاید در جهت تقویت احساس تعلق محله‌ای خوب عمل نکرده و یا اقداماتشان چندان مثمر ثمر واقع نشده است. بنابراین، می‌توان گفت که پتانسیل شکل‌گیری هویت محله‌ای در بین شهروندان منطقه هفت وجود دارد و در صورتی که به انتظارات آنان از شورایی‌ها جامه عمل پوشانده شود، وضعیت مطلوب‌تری بر محلات حاکم خواهد شد.

واژگان کلیدی: شهرداری منطقه ۷ تهران، هویت، هویت محله‌ای، محله‌محوری، شورای شهر،

شورایی‌های محلات

فهرست مطالب

فصل اول (کلیات پژوهش

- ۱-۱- مقدمه ۱۳
- ۲-۱- اهداف تحقیق ۱۵
- ۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق ۱۶

فصل دوم (مبانی نظری

- ۱-۲- شورایاری ۲۱
- ۱-۱-۲- تاریخچه، دستورالعمل‌ها و وظایف شورایاری محله‌ها ۲۱
- ۲-۱-۲- منشور اخلاقی - حرفه ای اعضای شورایاری محله‌های شهر تهران ۲۸
- ۳-۱-۲- دستورالعمل چگونگی تعامل شورایاری‌ها با ستاد ۲۹
- ۴-۱-۲- مسئولیت متقابل ساکنین محلات در قبال شورایاریها ۳۰
- ۵-۱-۲- وظایف متقابل انجمن معتمدین محلات (شورایاری‌ها) در قبال ساکنین محله ۳۲
- ۲-۲- هویت محله‌ای ۳۲
- ۱-۲-۲- تعریف هویت ۳۳
- ۲-۲-۲- هویت محله‌ای ۳۴
- ۳-۲-۲- عناصر هویتی یک محله ۳۵

فصل سوم (روش تحقیق

- ۱-۳- روش تحقیق ۴۲
- ۲-۳- جمعیت آماری ۴۲
- ۳-۳- روش نمونه‌گیری ۴۲
- ۴-۳- تعیین حجم نمونه ۴۳
- ۵-۳- سنجش متغیرها و اعتبار و روایی تحقیق ۴۳
- ۶-۳- نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها ۴۴

فصل چهارم (یافته‌های پژوهش

- ۱- ویژگی‌های پاسخگویان ۴۷
- ۱-۱- جنس پاسخگویان ۴۷
- ۲-۱- گروه‌های سنی پاسخگویان ۴۸
- ۳-۱- وضعیت تأهل پاسخگویان ۴۹
- ۴-۱- مقاطع تحصیلی پاسخگویان ۵۰
- ۵-۱- وضعیت اشتغال پاسخگویان ۵۱
- ۶-۱- هزینه ماهیانه خانواده ۵۲
- ۷-۱- وضعیت مسکن پاسخگویان ۵۳
- ۲- یافته‌های نظرسنجی ۵۴

۵۴	۱-۲- میزان آشنایی با اعضای شورایی‌ها
۵۵	۲-۲- وضعیت دیدار و ملاقات با اعضای شورایی‌ها
۵۶	۳-۲- میزان آشنایی با وظایف و مسئولیت‌های شورایی‌ها
۵۷	۴-۲- میزان آشنایی با اقدامات و فعالیت‌های شورایی محله
۵۸	۵-۲- احساس تعلق به محله
۵۹	۶-۲- نقش شورایی‌ها در افزایش احساس تعلق محله‌ای
۶۰	۷-۲- انتظار از شورایی‌ها برای افزایش احساس تعلق محله‌ای
۶۱	۸-۲- رابطه «احساس تعلق محله‌ای» با «نقش شورایی‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها
۶۲	۹-۲- شرکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به محله
۶۳	۱۰-۲- نقش شورایی‌ها در افزایش مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌های مربوط به محله
۶۴	۱۱-۲- انتظار از شورایی‌ها در افزایش مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌های مربوط به محله
۶۵	۱۲-۲- رابطه «میزان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های محلات» با «نقش شورایی‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها
۶۶	۱۳-۲- وضعیت نظافت و زیبایی محله
۶۷	۱۴-۲- نقش شورایی‌ها در بهبود نظافت و زیبایی محله
۶۸	۱۵-۲- انتظار از شورایی‌ها برای بهبود نظافت و زیبایی محله
۶۹	۱۶-۲- رابطه «وضعیت نظافت و زیبایی محلات» با «نقش شورایی‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها
۷۰	۱۷-۲- وضعیت آرامش و امنیت محله
۷۱	۱۸-۲- نقش شورایی‌ها در برقراری آرامش و امنیت در محله
۷۲	۱۹-۲- انتظار از شورایی‌ها برای برقراری آرامش و امنیت در محله
۷۳	۲۰-۲- رابطه «وضعیت امنیت و آرامش محلات» با «نقش شورایی‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها
۷۴	۲۱-۲- وضعیت برگزاری مراسم و برنامه‌های جمعی در سطح محله
۷۵	۲۲-۲- نقش شورایی‌ها در برگزاری مراسم و برنامه‌های جمعی در سطح محله
۷۶	۲۳-۲- انتظار از شورایی‌ها برای برگزاری مراسم و برنامه‌های جمعی در سطح محله
۷۷	۲۴-۲- رابطه «برگزاری برنامه‌های جمعی در محلات» با «نقش شورایی‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها
۷۸	۲۵-۲- رسیدگی مشکلات و مسائل مربوط به محله
۷۹	۲۶-۲- نقش شورایی‌ها در حل مشکلات و مسائل مربوط به محله
۸۰	۲۷-۲- انتظار از شورایی‌ها برای حل مشکلات و مسائل مربوط به محله

- ۲- ۲۸- رابطه «رسیدگی به مسائل و مشکلات محلات» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۸۱
- ۲- ۲۹- میزان آشنایی با تاریخچه محله ۸۲
- ۲- ۳۰- نقش شورایاری‌ها در شناساندن تاریخچه محله ۸۳
- ۲- ۳۱- انتظار از شورایاری‌ها برای شناساندن تاریخچه محله ۸۴
- ۲- ۳۲- رابطه «میزان آشنایی با تاریخچه محله» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۸۵
- ۲- ۳۳- شرکت در مسابقات فرهنگی و ورزشی مربوط به محله ۸۶
- ۲- ۳۴- نقش شورایاری‌ها در برگزاری مسابقات فرهنگی و ورزشی در سطح محله ۸۷
- ۲- ۳۵- انتظار از شورایاری‌ها برای برگزاری مسابقات فرهنگی و ورزشی در سطح محله ۸۸
- ۲- ۳۶- رابطه «برگزاری مسابقات فرهنگی و ورزشی در محلات» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۸۹
- ۲- ۳۷- میزان آشنایی با عناصر شاخص محله ۹۰
- ۲- ۳۸- نقش شورایاری‌ها در شناساندن عناصر شاخص محله ۹۱
- ۲- ۳۹- انتظار از شورایاری‌ها برای شناساندن عناصر شاخص محله ۹۲
- ۲- ۴۰- رابطه «میزان آشنایی با عناصر شاخص محلات» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۹۳
- ۲- ۴۱- آشنایی با مراکز مختلف آموزشی، بهداشتی، خرید و ... محله ۹۴
- ۲- ۴۲- نقش شورایاری‌ها در شناساندن مراکز مختلف آموزشی، بهداشتی، خرید و ... محله ۹۵
- ۲- ۴۳- انتظار از شورایاری‌ها برای شناساندن مراکز مختلف آموزشی، بهداشتی، خرید و ... محله ۹۶
- ۲- ۴۴- رابطه «میزان آشنایی با مراکز مختلف محله» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۹۷
- ۲- ۴۵- امکانات گذران اوقات فراغت در محله ۹۸
- ۲- ۴۶- نقش شورایاری‌ها در فراهم آوردن امکانات گذران اوقات فراغت در محله ۹۹
- ۲- ۴۷- انتظار از شورایاری‌ها برای فراهم آوردن امکانات گذران اوقات فراغت در محله ۱۰۰
- ۲- ۴۸- رابطه «امکانات گذران اوقات فراغت در محلات» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۱۰۱
- ۲- ۴۹- مشارکت در تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌های مربوط به محله ۱۰۲
- ۲- ۵۰- نقش شورایاری‌ها در سهم کردن مردم در برنامه‌های مربوط به محله ۱۰۳
- ۲- ۵۱- انتظار از شورایاری‌ها برای سهم کردن مردم در برنامه‌های مربوط به محله ۱۰۴
- ۲- ۵۲- رابطه «میزان مشارکت در برنامه‌های محلات» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها ۱۰۵
- ۲- ۵۳- میزان آشنایی با وظایف و حقوق شهروندی ۱۰۶

۵۴-۲- نقش شورایاری‌ها در آموزش حقوق شهروندی به ساکنین محله.....	۱۰۷
۵۵-۲- انتظار از شورایاری‌ها برای آموزش حقوق شهروندی به ساکنین محله.....	۱۰۸
۵۶-۲- رابطه «میزان آشنایی با وظایف و حقوق شهروندی» با «نقش شورایاری‌ها» و «انتظار شهروندان» از آن‌ها.....	۱۰۹

فصل پنجم) نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱-۴- خلاصه تحقیق.....	۱۱۳
۲-۴- پیشنهادات.....	۱۱۶
فهرست منابع.....	۱۱۷